

TILSYNSUTVALGET FOR DOMMERE

SPØRSMÅL OM GOD DOMMERSKIKK - HENVENDELSE VEDRØRENDE PRAKSIS M.H.T. BEHANDLING AV MEDDOMMERE I X TINGRETT

Ved brev 15. september 2003 har advokat A reist en del spørsmål som gjelder X tingretts praksis med hensyn til behandlingen av meddommere, særlig i straffesaker. Sorenskriver B har kommentert advokat A's henvendelse i brev av 18. september 2003. Han har i denne forbindelse bl.a. uttalt at de faktiske forhold i X tingrett ikke er slik advokaten fremstiller det.

Advokat A's henvendelse var opprinnelig formet som en klage. På bakgrunn av sorenskriver B's svar, jf ovenfor, har advokat A i brev 22. september 2003 erklært at det for ham er tilstrekkelig om Tilsynsutvalget velger å avgi en generell uttalelse om hva som ligger i god dommerskikk i forhold til meddommere, uten å ta stilling til hva som i det senere har vært de faktiske forhold ved X tingrett.

Tilsynsutvalget for dommere, med samtlige faste medlemmer til stede, behandlet henvendelsen i møte 29. september 2003. Etter å ha drøftet de problemstillinger som partenes uttalelser reiser, fant utvalget at det ikke er nødvendig å ta stilling til hva som er eller har vært de faktiske forhold ved X tingrett. Som det fremgår innledningsvis er partene uenige om dette.

På bakgrunn av de skriftlige uttalelser som er innkommet, fant utvalget at de aktuelle problemstillinger synes tilstrekkelig avklart, og at utvalget har tilstrekkelig grunnlag for å avgi en generell uttalelse. Ved brev 2. oktober 2003 fra utvalgets leder ble partene underrettet om dette, og om at saken sluttbehandles skriftlig.

De spørsmål advokat A reiser, kan etter utvalgets syn sammenfattes slik:

Det er dels spørsmål om god dommerskikk og behandling av meddommere i forbindelse med at rett settes, dels når retten tar pause. Tilsynsutvalget bes vurdere forholdet til god dommerskikk i situasjoner der meddommere tar plass i salen samtidig med parter og tilhørere, før rettens administrator kommer inn, og hvor meddommerne i likhet med sakens øvrige aktører reiser seg og blir stående inntil administrator har satt seg og erklært retten for satt.

Videre reises spørsmål om det er i strid med god dommerskikk at meddommerne forblir i rettssalen når retten tar pauser, mens administrator forlater salen.

Tilsynsutvalget for dommere vil gi uttrykk for følgende oppfatning:

Ordningen med meddommere i tingrettene og lagmannsrettene, enten de trekkes fra det alminnelige utvalg, utvalg for særlig fagkyndighet eller oppnevnes på annet grunnlag, er en viktig og integrert del av vårt rettssystem, både i sivile saker og straffesaker. Den rettslige forskjellen mellom meddommere og fagdommere er dels av funksjonsmessig karakter, dels

av arbeidsrettslig. Det er ikke nødvendig å gå nærmere inn på dette i denne sammenheng. Men det er viktig å minne om at selv om det er rettens formann som administrerer forhandlingene, er meddommerne i alle henseende likeverdige med fagdommerne i den enkelte sak når rettslige avgjørelser skal treffes under eller etter hovedforhandlingen, og hver stemme teller likt. Det kan være grunn til å minne om at meddommerne som regel er i flertall i forhold til fagdommerne, både i 1. og 2. instans, noe som tilkjennegir hvilken betydning og fremtredende plass våre lovgivere har ønsket å gi lekmannelementet i domstolenes dømmende virksomhet.

For utvalget fremstår det som selvsagt at prinsippet om likeverd så langt det er mulig må komme klart til syne når det gjelder den praktiske gjennomføringen av hovedforhandlingen. Når den dømmende rett i straffesaker for tingretten består av en fagdommer og to meddommere, er det for utvalget en selvfølge at den dømmende rett kommer samlet inn i rettssalen, og at retten ikke anses satt før samtlige dommere er på plass. Parter og advokater reiser seg for den samlede rett som sådan, ikke for den enkelte dommer.

Det samme må gjelde i pauser. Det tar seg generelt dårlig ut om meddommerne blir sittende på sine plasser mens fagdommeren forlater salen, uavhengig av om det er for en kortere eller lengre stund. Retten skal komme og gå samlet, både når rett settes og når man forlater rettssalen. Det har vært anført at det ikke alltid er naturlig eller nødvendig at samtlige rettens medlemmer forlater rettssalen dersom administrator bare har behov for en rask tur til biblioteket for å finne en bok eller lignende. Dette er utvalget ikke uten videre enig i, selv om unntak kan tenkes. For øvrig vil utvalget i tillegg til det prinsipielle, påpeke at det rent faktisk kan være svært uheldig om ett eller flere av rettens medlemmer befinner seg i rettssalen når retten ikke er satt. Dette kan være en belastning for partene som ellers ville kunne ønske å drøfte spørsmål på mer uformell basis, men også direkte galt for den dommer som kan komme til å overhøre drøftinger eller gjøre andre observasjoner som ikke er ment for rettens medlemmer.

Utvalget er klar over at noen domstoler har vanskelige fysiske arbeidsforhold, og at det ikke alltid er mulig å samle alle rettens medlemmer på et dommerrom eller annet "bakrom" før rett settes eller under pauser. Dette kan likevel ikke være til hinder for at man går frem slik utvalget beskriver ovenfor.

Den praksis som advokat A beskriver vil kunne oppleves svært forskjellig av de enkelte observatører og aktører. Profesjonelle advokater vil vite at en slik praksis ikke nødvendigvis innebærer at ikke meddommerne under de etterfølgende konferanser behandles med den nødvendige respekt, og blir hørt slik de skal. Parter og tilhørere som ikke kjenner systemet på samme måte, vil lett kunne få en annen oppfatning. Endelig er spørsmålet også av betydning for hvorledes den enkelte meddommer selv opplever sin rolle og betydning, eller mangel på sådan, som medlem av den dømmende rett.

En slik behandling av meddommere som advokat A skisserer, kan etter utvalgets oppfatning bidra til å undergrave det viktige prinsippet om likeverdighet og likestilling som er fundamentet for meddomsretten, og fremgangsmåten er dermed også egnet til å så tvil om meddommernes likeverd og rolle i den dømmende rett. En slik praksis, dersom den forekommer, bør derfor unngås.

Foranstående er utvalgets enstemmige oppfatning.